

... aneb**Nulová šance na záchranu pro obět' i pachatele**

Filozofové se odedávna přou o to, zda je člověk ve svém životě a jednání více předurčen svými vrozenými dispozicemi, či spíše situacemi a prostředím, v nichž žije. Zejména v případech duševně stigmatizovaných pachatelů míváme pocit, jako by takový jedinec byl již od narození osudem určen pro kriminální dráhu. Problémy s přizpůsobováním se obecně sdíleným normám společnosti mívá zpravidla již od školních let či dospívání. Další léta svého života pak tráví opakovaně ve výkonu trestu či na psychiatrii. Vráti-li se na čas do normálního života, spáchá zakrátko další zločin. Vnucuje se závěr, že takový jedinec není schopen žít v lidské společnosti a respektovat její pravidla a že jediným racionálním řešením je jeho trvalá doživotní izolace. Život a "kariéra" duševně stigmatizovaného pachatele připomíná řeckou tragédii, spějící nezadržitelně a neodvratitelně ke zlému konci.

Nyní se společně pokusme přenést do míst, kde se podobná tragédie odehrála. Stala se před pěti lety v Pardubicích. Sedmiletý Roman se tehdy nevrátil odpoledne s ostatními sourozenci z ulice domů. Rodiče, kteří jej zpočátku marně vyhlíželi, se rozhodli chlapce sami hledat. Neurčité obavy však postupně vystřídal strach a nakonec se obrátili o pomoc na policii. Začala rozsáhlá pátrací akce, na jejímž konci bylo v pozdních nočních hodinách nalezeno chlapcovo bezvládné tělo ... Operační důstojník, informovaný o celém případě, na místo okamžitě vysílá hradeckou "mordpartu". Venku se začíná pomalu rozednívat. Policejní vozidla zastavují před dvoupatrovým činžovním domem, před jehož vchodem se pohybuje již několik pardubických kriminalistů a uniformovaných policistů. Kriminalisté spolu s vyšetřovatelem a soudním lékařem vstupují do ponuré chodby, odkud po sešlapané dlažbě procházejí až ke tmavému schodišti. Silně znečištěné schody, které jsou lemovány kovovým zábradlím, se stáčí do sklepních prostor domu. Všude opadává omítka a na vlhkých stěnách se tvoří plíseň. U jedné ze sklepních kójí mezi úlomky dřeva, uhelným prachem a hlinou spatřují policisté na zemi mrtvolku dítěte. Již na první pohled je zřejmé, že zde došlo k nejtěžšímu zločinu. Na všechny přítomné doslova dýchá atmosféra celé tragédie, kterou podtrhuje zejména prostředí, do kterého vrah dítě zavlékl.

Vraždy dětí patří nesporně k nejotřesnějším zločinům vůbec. Jakmile jednou zhlédnete třeba jen snímky z míst činu, nikdy už na ně nezapomenete. Právě tyto případy dokáží doslova vybičovat kriminalisty až na samý vrchol jejich úsilí ve snaze tyto trestné činy co nejdříve vyřešit. Nejinak tomu bylo i v tomto případě. Na místě vraždy provedl soudní lékař ohledání těla a jako předběžnou příčinu smrti stanovil zadušení. Kriminalistický technik zajistil nezbytné stopy a pořídil z místa činu videozáznam spolu s fotodokumentací. Kriminalisté spolu s vyšetřovatelem na základě prvotních informací o samotné oběti určili jako

nejpravděpodobnější verzi vraždy sexuální motiv. V návaznosti na toto zjištění byl okamžitě sestaven plán vyšetřování, podle něhož začal celý tým prověřovat okolí a podezřelé osoby. Bylo vyslechnuto několik svědků, včetně známých a příbuzných oběti, na základě jejichž výpovědí se pozornost kriminalistů obrátila na podezřelého muže z Pardubic.

Sedmatřicetiletý Milan měl velmi pohnutou minulost. Po ukončení základní školy nastoupil do učiliště, odkud byl vyloučen kvůli zneužívání návykových látek. Jako nevyučený poté vystřídal několik zaměstnání. Od svých devatenácti let se začal opakovaně dopouštět rozsáhlé trestné činnosti - počínaje vyhrožováním, vydíráním a krádežemi a konče ohrožováním mravní výchovy mládeže a pohlavním zneužíváním. V minulosti byl celkem devětkrát soudně trestán. Několikrát byl hospitalizován v psychiatrické léčebně, kde mimo jiné podstoupil i ochrannou sexuologickou léčbu. Před několika dny Milana propustili z protialkoholní léčebny. Zde strávil několik měsíců z důvodů nařízené ústavní léčby. Nikde nebyl zaměstnán a střídavě přebýval u rodičů či babičky. Toho osudného dne navštívil již v dopoledních hodinách místní restauraci, kde jako obvykle vypil několik piv. Zbylé peníze, které si půjčil od babičky, skončily nenávratně v hracích automatech. Ještě téhož večera odcházel z domu s dalšími dvěma sty korunami v kapse, pevně přesvědčen, že peníze získá stejným způsobem zpět. Před domem však potkal sedmiletého Romana. Chlapce znal již dříve od vidění, proto nebylo těžké získat si jeho důvěru. Místo na automaty tak zamířil s dítětem do restaurace, kam jej pozval na limonádu.

Ze zkušeností vyplývá, že si pedofilně orientovaní lidé dokáží snadno najít cestičku či způsob, aby bezproblémově a co nejrychleji navázali s dětmi kontakt s cílem získat je na svou stranu. Často si vybírají oběti, které jsou jejich taktikami nejvíce ovlivnitelné a tráví s nimi svůj čas. Umí s nimi manipulovat a s neskrývaným zájmem jim trpělivě naslouchají. Podobně tomu bylo i v tomto případě. Milan chlapci objednal asi čtyři coca-coly, během nichž mu dělal společnost. V hlavě se mu mezitím rodil plán, jak si dítě ještě více naklonit. Když opouštěli restauraci, vymyslel léčku. V té době se již pomalu začalo stmívat a tak nabídl chlapci, že jej doprovodí. Zastavili se až před činžovním domem, kde Milan přespával. "Nepůjdeš mi pomoci s uhlím pro babičku?" navrhl a malý Roman souhlasil. Vešli do domu a po točitých schodech sestoupili dolů do sklepa ... Bývá pravidlem, že většina takto zaměřených lidí má velice zvrácené představy o tom, jakou odezvu mohou od dětí na své jednání očekávat. V jejich představivosti reaguje oběť na jejich sexuální návrhy jako dospělá, na rozdíl od skutečnosti, kdy se dítě rozpláče a chce jít domů. V této chvíli pachatel ztrácí nad situací i nad sebou kontrolu a tragédie je doslova na spadnutí ... I přes aktivní odpor dítěte tak došlo ve sklepě k hrůznému činu, během kterého mělo prakticky nulovou šanci na záchranu.

Pachatel byl několik hodin po vraždě zadržen a ještě téhož dne na návrh vyšetřovatele vzat do vazby. Následky svého jednání však poté neunesl a pokusil se dvakrát o sebevraždu. "Nevěřím, že bych do soudu vydržel bez dalšího pokusu a doufám, že do třetice všeho dobrého i zlého se mi to konečně podaří," uvedl později ve své výpovědi na vysvětlenou. Dva měsíce po vraždě bylo trestní stíhání obviněného zastaveno. Trestní řád na toto pamatuje v

jednom ze svých ustanovení, které shledává trestní stíhání proti tomu, kdo zemřel, jako nepřipustné ... Celý případ je o to otřesnější, že se podobného trestného činu tento pachatel dopustil již v minulosti. Na stejném místě - v témže sklepe před šesti lety pohlavně zneužil jiného chlapce, za což mu soud tehdy vyměřil trest odnětí svobody ve výši pěti let.